

ТАНИЛЦУУЛГА

Монгол Улсад Францын хөгжлийн агентлагийг үүсгэн байгуулах, үйл ажиллагааг нь зохицуулах тухай Монгол Улсын Засгийн газар, Бүгд Найрамдах Франц Улсын Засгийн газар хоорондын хэлэлцээрийн төслийн тухай

I. Монгол Улсын хөгжлийн бодлогын зорилт, арга хэмжээтэй нийцэж буй байдал

Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 4.4.2.5-д “Гуравдагч хөршийн бодлогын хүрээнд түншлэлийн харилцааг өргөжүүлэн, эдийн засгийн хамтын ажиллагааг бэхжүүлж, бусад улстай харилцан ашигтай хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх чиглэлээр идэвхтэй ажиллана” гэж, Монгол Улсыг 2026-2030 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэлийн 7.6.1.3-т “Гадаад улс орнуудтай харилцан ашигтай хамтын ажиллагааг хөгжүүлнэ” гэж тус тус заасан.

Дэлхийн эдийн засаг, геополитикийн тодорхойгүй байдал жилээс жилд нэмэгдэж нэмэгдэж буй өнөө цагт олон улсын хамтын нийгэмлэгийн эв санааны нэгдэл, бүс нутгийн эдийн засгийн интеграци, түүнчлэн хоёр болон олон талт эдийн засгийн хамтын ажиллагааны ач холбогдол улам бүр өсөж байна.

Иймд Монгол Улсын Засгийн газраас гадаад эдийн засгийн нөлөөллөөс үүдэх эрсдэлийг бууруулах, урт болон дунд хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичгүүдэд тусгагдсан төсөл, арга хэмжээг санхүүжүүлэх, хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх, уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг нөлөөллийг сааруулах, ногоон эдийн засгийг хөгжүүлэх, хотжилт болон дэд бүтцийн тулгамдсан асуудлыг шийдвэрлэх зорилтыг хэрэгжүүлэхэд олон улсын болон хоёр талт хөгжлийн түнш байгууллагын санхүүгийн дэмжлэг, эдийн засгийн үр ашигтай хамтын ажиллагааг чухал арга хэрэгсэлд тооцон ажиллаж байна.

Энэ хүрээнд Монгол Улсын Ерөнхийлөгч У.Хүрэлсүхийн 2023 оны 10 дугаар сарын 10-14-ний өдрүүдэд Франц Улсад хийсэн төрийн дээд хэмжээний айлчлалын мөрөөр Францын хөгжлийн агентлаг (ФХА)-ийг Монгол Улсад байгуулах тухай, үйл ажиллагааг нь зохицуулах тухай Засгийн газар хоорондын хэлэлцээрийг байгуулахаар холбогдох бэлтгэл ажлыг хангаад байна.

II. Засгийн газар хоорондын хэлэлцээрийн төслийн тухай ерөнхий мэдээлэл

Олон улсын гэрээний тухай хуулийн 9.3-т “Хоёр болон олон талт олон улсын гэрээний монголын талын төслийг уг гэрээгээр зохицуулах асуудлыг эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага хариуцан, шаардлагатай бол холбогдох бусад байгууллагатай хамтран боловсруулж, олон улсын гэрээний нөгөө тал, эсхүл бусад

талтай олон улсын гэрээний төслийн талаар хэлэлцээ хийж, олон улсын гэрээний төслийг эцэслэн тохиролцоно” хэмээн заасан.

Энэ хүрээнд Эдийн засаг, хөгжлийн яамнаас хэлэлцээрийн төсөл дэх зарчмын зөрүүтэй саналыг зөвшилцөх зорилгоор Францын талтай 2025 оны 4 дүгээр сар болон 9 дүгээр сард тус тус урьдчилсан хэлэлцээ хийсэн болно. Мөн хэлэлцээрийн төслийг эцэслэн боловсруулах зорилгоор Тэргүүн Шадар сайд бөгөөд Эдийн засаг, хөгжлийн сайдын 2026 оны 2 дугаар сарын 11-ний өдрийн А/30 дугаар тушаалаар Эдийн засаг, хөгжлийн яам, Сангийн яам, Гадаад харилцааны яам болон Монголбанкны төлөөллөөс бүрдсэн ажлын хэсгийг байгуулсан. Улмаар Францын талтай 2026 оны 3 дугаар сарын 03-04-ний өдрүүдэд албан ёсны хэлэлцээг зохион байгуулж, төслийг эцэслэн тохиролцсон болно.

Хэлэлцээрийн төсөл нь нийт 9 зүйл, 28 заалтаас бүрдэх бөгөөд уг баримт бичгээр хоёр улсын Засгийн газрын харилцан эдлэх эрх, хүлээх үүрэг, ФХА-ын Монгол Улс дахь хууль эрх зүйн статус, албан татвар, түүнтэй адилтгах бусад төлбөрөөс чөлөөлөгдөх нөхцөл, Монгол Улсад хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны хэлбэр, зохих хүрээ, ФХА-ын суурин болон томилогдсон ажилтнуудын эрх ямба, хэлэлцээрийн хэрэгжилтийг хангах, нэмэлт өөрчлөлт оруулах, маргаан шийдвэрлэх зэрэг асуудлыг зохицуулна.

Хэлэлцээрийн хүрээнд ФХА Монгол Улсад суурин төлөөлөгчийн газраа байгуулахтай холбогдуулан төлөөлөгчийн газрын ажилтнуудад дархан эрх, эрх ямба олгох асуудлыг Монгол Улсад мөрдөгдөж буй нийтлэг жишгээр буюу бусад улс орнуудын хөгжлийн агентлагуудтай байгуулсан хэлэлцээрийг үндэслэн тусгав. Түүнчлэн ФХА төсөл, арга хэмжээ хэрэгжүүлэхэд татварын хөнгөлөлт, чөлөөлөлт олгох эсэх асуудлыг холбогдох зээлийн гэрээнд тухай бүрд нь тусгаж, Улсын Их Хурлаар соёрхон батлуулснаар хүчин төгөлдөр хэрэгжихээр тусгасан.

III. Хэлэлцээрийг байгуулснаар үүсэх ач холбогдол

Энэхүү хэлэлцээрийг байгуулснаар ФХА нь Монгол Улс дахь төлөөлөгчийн газраараа дамжуулан Монгол Улс, Франц Улсын санхүүгийн болон техник туслалцааны хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх, Монгол Улсын хувийн хэвшлийн салбар дах хөрөнгө оруулалтыг дэмжих, аж ахуйн нэгжүүдэд туслалцаа үзүүлэх, хоёр талын эдийн засгийн хамтын ажиллагааг идэвхжүүлэх боломж бүрдэнэ.

Түүнчлэн Монгол Улстай хамтран хэрэгжүүлэх түншлэлийн стратегийг тохиролцож, Засгийн газраас дэвшүүлж буй бодлогод нийцсэн төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлж, хөгжлийн зорилтуудыг урагшлуулахад хувь нэмэр оруулна.

Ялангуяа ФХА нь тухайн улс оронд нэн тулгамдаж буй асуудлыг шийдвэрлэхэд дэмжлэг үзүүлэх төслүүдийг санхүүжүүлдэг төдийгүй сүүлийн жилүүдэд нийт хөрөнгө оруулалтын 50-иас дээш хувийг уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулах, дасан зохицоход чиглэсэн төслүүдэд зарцуулж байна. Мөн төлөөлөгчийн газар нь хоёр улсын хооронд хамтран хэрэгжүүлж буй төслийн хэрэгжилтэд хяналт тавих эрхтэй бөгөөд ингэснээр Франц Улсын санхүүжилтээр Монгол Улсад хэрэгжүүлэх төслүүдийн хэрэгжилтийг сайжруулах, үр ашгийг нэмэгдүүлэх давуу талтай юм.

Түүнчлэн ФХА-ийн хөнгөлөлттэй зээлийн санхүүжилт нь “нөхцөлгүй зээл” (untied aid) буюу францын талын гаралтай бараа, бүтээгдэхүүнийг заавал авах шаардлага тавьдаггүй онцлогтой. Ингэснээр худалдан авах ажиллагааг олон улсын өрсөлдөөнт тендерийн журмын дагуу явуулах бөгөөд дотоодын болон гадаадын компаниуд чөлөөтэй оролцох боломж бүрдэнэ.

IV. Францын хөгжлийн агентлагийн тухай

Бүгд Найрамдах Франц Улсын хөгжлийн албан ёсны тусламжийн бодлогыг тус улсын Ерөнхий сайдаар ахлуулсан Олон улсын хамтын ажиллагаа, хөгжлийн асуудлаарх яам хоорондын хороо (Interministerial Committee for International Cooperation and Development, CICID) тодорхойлдог. Тус хороогоор хэлэлцэгдэн гарсан шийдвэр, саналыг хэрэгжүүлэх асуудлыг Франц Улсын холбогдох яамд болон ФХА хариуцдаг байна.

ФХА нь Франц Улсын хөгжлийн албан ёсны тусламжийн бодлогыг хэрэгжүүлэх, дэлхийн нийтэд уур амьсгал, биологийн олон янз байдал, эрчим хүч, боловсрол, хот байгуулалт, эрүүл мэнд, засаглал зэрэг салбаруудын хөгжлийг дэмжих замаар тогтвортой хөгжлийн зорилтуудыг хангах зорилготой 1941 онд байгуулагдсан Францын Засгийн газрын харьяа хөгжлийн санхүүжилтийн байгууллага юм. Өдгөө групп хэлбэртэйгээр өөрийн харьяа байгууллагууд болох техникийн хамтын ажиллагааны “Экспертиз Франц” болон хувийн хэвшлийн “Пропарко” агентлагаар дамжуулан дэлхийн 150 гаруй орнуудад үйл ажиллагаа явуулж байна.

“Экспертиз Франц” агентлаг нь Францын төрийн байгууллагууд болон Европын холбоо, түүний гишүүн улс орнуудтай нягт хамтран ажиллаж, түнш орнуудын Засгийн газрын бодлогыг дэмжихэд буцалтгүй тусламж болон техникийн туслалцаа үзүүлдэг. Тус агентлаг нь 2024 оны байдлаар дэлхийн 147 оронд 388.0 сая еврогийн санхүүжилт бүхий 350 гаруй төсөл хэрэгжүүлсэн байна.

“Пропарко” агентлагийн хувьд гол төлөв дэд бүтэц, сэргээгдэх эрчим хүч, хөдөө аж ахуйн бизнес, санхүүгийн байгууллага, эрүүл мэнд, боловсрол зэрэг салбаруудад хувийн хэвшлийн салбарыг хөгжүүлэх зорилгоор хөрөнгө оруулалт хийдэг. Мөн хөгжиж буй орнуудын үндэсний компаниуд, томоохон төслүүдэд хөрөнгө оруулалт хийхээс гадна тогтвортой хөгжлийн зорилтыг хэрэгжүүлэхэд хувийн хэвшлийн оролцоог нэмэгдүүлэхэд анхаардаг. Тухайлбал, эдийн засгийн тогтвортой өсөлт, ядуурлыг бууруулах зорилтын хүрээнд ажлын байрыг нэмэгдүүлэх, өрхийн орлого нэмэгдүүлэх, уур амьсгалын өөрчлөлттэй тэмцэхэд чиглэсэн үйл ажиллагаа эрхэлдэг компани, аж ахуй нэгжүүдийг дэмжиж ажилладаг.

“Пропарко” нь 2011 оноос хойш Монгол Улсад тогтвортой хөгжил, ногоон болон хүртээмжтэй өсөлтийг дэмжих чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байсан туршлагатай болно. Өнөөдрийн байдлаар нийт 7 санхүүжилтийн төсөл хэрэгжүүлсэн байна. Үүнд:

- 2011 онд “Сүү” ХК-д 2.0 сая ам.долларын урт хугацааны зээл олгож, Дэлхийн банкны Олон улсын санхүүгийн корпорац болон Бельгийн хөгжиж буй

орнуудад зориулсан хөрөнгө оруулалтын компани (BIO)-тай хамтран нийт 6.0 сая ам.долларын санхүүжилтээр сүү бэлтгэлийн сүлжээг өргөтгөх, үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмжийг шинэчлэхэд дэмжлэг үзүүлсэн.

- 2016 онд Салхитын 50 МВт-ын салхин цахилгаан станцын төсөлд Голландын бизнес эрхлэлтийн хөгжлийн банк (FMO)-аар дамжуулан 5.2 сая еврогийн зээл олгосон.
- 2021 онд Хаан банканд жижиг дунд үйлдвэрлэл болон уур амьсгалын дэмжих чиглэлээр 30.0 сая ам.долларын зээл (5 ба 7 жилийн хугацаатай) олгосон. Энэ санхүүжилт нь 120.0 сая ам.долларын олон улсын хамтарсан санхүүжилтийн нэг хэсэг байсан.
- 2024 онд Хаан банкнаас гаргасан Монголын анхны нийгмийн бондод 30.0 сая ам.долларын хөрөнгө оруулалт хийсэн. Үүний 70 хувь нь жижиг дунд үйлдвэрлэл, үлдсэн 30 хувь нь хямд өртөгтэй орон сууцны төслүүдэд зориулагдсан.
- 2013–2024 онд Хас банканд нийт 55.0 сая ам.долларын гурван удаагийн зээл олгосон бөгөөд 2024 олгосон 25.0 сая ам.долларын зээлийг жендерийн болон ногоон төслүүдэд чиглүүлсэн.
- 2025 онд Олон улсын санхүүгийн корпорацтай хамтран Голомт банканд 30.0 сая ам.долларын санхүүжилт олгож, үүний 60 хувийг ногоон болон усны чиглэлийн төслүүдэд, 40 хувийг нь жижиг дунд үйлдвэрлэл, ялангуяа эмэгтэй бизнес эрхлэгчдэд чиглүүлсэн.

---oOo---